

možemo čestitati autorima, te s nestrpljenjem očekivati daljnje sveske. Ovo kolosalno izdanje svakako treba shvatiti kao primjer i poticaj za sličan zanstveni i izdavački poduhvat kojim bi se prikazalo kartografsko blago Jozefinske izmjere za područje Republike Hrvatske.

Mirela Slukan

PRILOZI ZA POVIJEST PLEMENITE OPĆINE TUROPOLJE 1918-1943. Priredio Branko Dubravica. Narodno sveučilište Velika Gorica, 1995, str. 224.

Krajem 1995. godine u izdanju Narodnoga sveučilišta Velika Gorica objavljena je knjiga doktora Branka Dubravice pod naslovom *"Prilozi za povijest Plemenite općine Turopolje 1918-1943"*. Prema mišljenju samoga autora nastavak je to rada na povijesti Turopolja što ga je na prijelazu stoljeća započeo Emilije Laszowski svojim knjigama iz povijesti Turopolja.

"Prilozi za povijest Plemenite općine Turopolje" podijeljeni su u 3 dijela. U prvome su izvodi iz zapisnika Skupština zastupstva POT 1918-1927, u drugome zapisnici Skupština zastupstva POT 1927-1941, a u trećemu priređivač donosi dokumente Privremene uprave nad POT u vrijeme NDH 1941-1943. U prilogu je sadržan pregled župana, državnih povjerenika, sudaca, bilježnika i blagajnika, a na samome kraju popisani su izvori i objašnjene kratice.

Svrha je knjige, slijedom samoga naslova, biti prilogom za povijest Ple-

menite općine Turopolje, odnosno prema riječima samoga autora "...pružiti okvir problema ove zemljišne zajednice". Namijenjena je, osim lokalnim zaljubljenicima uspomene na Plemenitu općinu, također i istraživačima povijesti ove zemljišne zajednice ali i Turopolja u cjelini. Ipak, nedostaju joj neke od bitnih odrednica kako bi doista bila "prilogom za povijest".

Ponajprije, sam je naslov knjige neprecizan. Objelodanjuju se izabrani zapisnici zastupstva Zemljišne zajednice Plemenite općine Turopolje a ne Plemenite općine Turopolje, staleške, dakle feudalne organizacije turopoljskih plemića, autonomne u upravljanju i donekle u sudovanju, koja prestankom feudalnih društvenih odnosa postaje zemljišnom zajednicom, dakle imovinskom zajednicom u građanskoj državi čiji je status u odnosu prema javnoj vlasti potpuno promijenjen. Razlika između obiju institucija prevelika je da bi se mogla zanemariti. Nadalje, dr. Dubravica je odabrane zapisnike priredio za tisak, on je njihov priređivač a ne autor kako bi se iz pogleda na naslovnu stranicu ovoga izdanja moglo zaključiti.

U predgovoru nas dr. Dubravica nakratko upozna s razlozima zbog kojih je pristupio poslu i njegovim daljnjim planovima oko izdavanja. Propustio nas je upoznati s historijatom dosadašnjega rada na objavljivanju gradiva Plemenite općine Turopolje koji je 1904. godine započeo Emilije Laszowski, objelodanivši do 1908. godine sve relevantne dokumente Plemenite općine počevši od

godine 1225. (prve povelje) do 1895. tj. do donošenja Posebnoga zakona o uređenju POT kao zemljišne zajednice. Riječ je o 4 sveska njegovih "Spomenika Plemenite općine Turopolje nekoć Zagrebačko polje zване" (*Monumenta historica nob. comunitatis Turopolje olim Campus zagrabiensis dictae*). U posljednjem od njih Laszowski uz isprave i parnice o vješticama, objavljuje i skupštinske zapisnike POT u razdoblju od 1571. do 1650. godine. Rad dr. Dubravice može biti samo nastavak rada Laszowskoga uz napomenu kako mu u tome poslu nedostaje serioznosti njegova glasovita predšasnika.

Nadalje, Dubravica nas ne upoznaje s historijatom institucije koja je tvorac gradiva, u čije se izdavanje upustio, s mijenama koje su je pratile kroz povijest, s zakonskim aktima koji su je definirali i određivali njezin položaj u sustavu državne zajednice te uređivali odnose među samim njezinim članovima. On je, doduše, na početku prvoga dijela svoje knjige donio Naredbu o uređenju Plemenite općine turopoljske iz 1918. godine koju je proglasilo Narodno vijeće i kojom se stavljaju izvan snage neke odredbe Zakona iz 1895. ali bez ijedne riječi objašnjenja ili komentara. Zatim, trebao nam je ponešto reći i o osnovnim karakteristikama gradiva koje objavljuje, o njegovoj količini, cjelovitosti, materijalu na kojem je pisano, pismu kojim je pisano, problemima s kojima se susreo pri njegovu korištenju, temama kojima se ono bavi i vrijednošću koje ono ima za izučavanje povijesti zemljišne za-

jednice, odnosno Velike Gorice i Turopolja, prostora na kojem postoji i djeluje. Dubravica nam samo kaže da je grada "...vrlo opsežna a mogućnosti objavljivanja veoma oskudne..." pa je "...bio prisiljen (!) objaviti većinu zapisnika u razdoblju 1927-1941." Priznaje također da su mu zapisnici od 1919. do 1927. godine bili "teško čitljivi" pa je njihovo izdavanje prolongirao za neku buduću priliku, ali da ipak donosi njihove izvode kako bi "...ukazao čitateljima na njihovo postojanje.". No, mi ne znamo radi li se o izvodima iz svih zapisnika (njih 45), jesu li svi zapisnici sačuvani i kojim se kriterijima (osim kriterija teške čitljivosti) vodio pri sastavljanju njihovih izvoda.

I za drugi nas dio "Priloga" muči slično pitanje. Priređivač doduše navodi kako je "...bio prisiljen objaviti većinu zapisnika" u razdoblju od 1927. do 1941. (njih 75), ali ne navodi broj sačuvanih zapisnika i razloge zbog kojih je neke od njih izostavio. Osim toga, tekstovi pod rednim brojem 74 i 75 izazivaju nedoumicu radi li se o tekstu izvornoga izvodka zapisnika ili je to cjeloviti zapisnik iz kojega se donosi samo odabrani odlomak.

U trećem dijelu knjige predstavljen je (opet) izbor dokumenata nastalih u vrijeme privremene uprave nad zemljišnom zajednicom od 1941. do 1943. godine. Metoda je jednaka kao u prva dva dijela; navodi se dokument bez osnovnih bilježaka nužnih za razrješenje podataka o osobama, događaju ili mjestu kojim se bavi. Stoga moramo zaključiti da je dr.

Branko Dubravica u potpunosti izostavio kritički aparat i sveo svoju ulogu redaktora na minimum, čime je ostavio prostor za sumnju i upite o smislu i razlozima svojega poduhvata.

Mirjana Cupek

ALBELY, ANTUN FERDINAND, RUDIMENTA POLITICAE UNIVERSALIS AERARII. Zagreb, Pravni fakultet 1996. Priredili: S. Vranjican, Ž. Pavić i J. Šimović; Preveo N. Jovanović. 412 str.

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu je prilikom proslave 220. godišnjice svoga utemeljenja objavio dvije knjige svojih profesora iz prve polovice prošloga stoljeća: Antuna Ferdinanda Albelya i Ivana Henfnera. Henfner je svoj latinski *Uvod u političku ili nacionalnu ekonomiju* objavio 1931. godine u Zagrebu, dok su Albelyeva *Rudimenta politicae universalis aerarii* ostala u rukopisu, iz razloga nepoznatih priređivačima ovog izdanja. Oba su djela među prvima te vrste na hrvatskome području (uz *Osnove žitne trgovine* Ivana Šipušskog, *Positiones scientiae politicae, commercialis et rei aerariae* Antuna Nagya), pisana doduše ne hrvatskim, ali zato jezikom uprave u Hrvatskoj. Iako priređivači smatraju da i danas mogu biti relevantna za neka pitanja ekonomskih znanosti - u prvom redu za pitanja upravljanja državnim proračunom - njihova će vrijednost ipak biti uglavnom povijesno značaja. Političko-kameralne znanosti u ono su vrijeme činile te-

orijski okvir barem za državno gospodarstvo čija je uloga u ukupnome gospodarstvu upravo tada značajno rasla, a i same su bile poticane od države osnivanjem učilišta i brigom za njihov rad jer se od njih očekivalo da proizvedu kvalificirane državne službenike. Stoga je bez obzira na mogućnost primjene nekih suvremenijih metodologija analize gospodarskog sustava i čestu samodovoljnost uobičajenih historiografskih metoda, poznavanje tadašnjeg stanja znanosti o gospodarstvu nužno svakome tko se bavi tim razdobljem.

Albely je svoje djelo napisao kao profesor zagrebačkoga pravnog fakulteta, mada u vrijeme kada je rukopis nastajao po svemu sudeći još nije bio i profesor političko-kameralnih znanosti. U isto vrijeme je i doktorirao u Pešti "positionibus ex universa iurisprudentia et scientiis politico-cameralibus" što upućuje na interes za ovo područje i mimo nastavnčkih obveza. Tako su *Rudimenta*, iako pod snažnim utjecajem Justija i Sonnenfelsa - po čijem se udžbeniku i predavalo na zagrebačkom studiju još od njegova utemeljenja - otvorena i drugim utjecajima, prije svih Adama Smitha, i pokazuju "piščevu vrlo široku naobrazbu i temeljito poznavanje svih instituta državnih financija." Upravo ta usmjerenost na tadašnje financijske institute i uopće institute javnoga gospodarstva čine ovo djelo korisnim dopunskim izvorom uz odgovarajuće arhivsko gradivo. U njemu će se naći definicije i objašnjenja, nerijetko i ocjene o važnosti pojedinih instituta javnoga gospodarstva